

## บทที่ 7

### ข้อสรุป และข้อจำกัดและข้อเสนอแนะของการศึกษา

#### 7.1 ข้อสรุป

ภายหลังจากที่มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนแล้วประเทศสมาชิกต่าง ๆ ภายในภูมิภาคอาเซียนต่างก็มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยมีการค้าระหว่างประเทศภายในภูมิภาคที่เพิ่มขึ้น และมีการค้าระหว่างประเทศในภูมิภาคกับประเทศนอกกลุ่มที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน เมื่อพิจารณาจากข้อมูลการค้าระหว่างประเทศในเบื้องต้นของอาเซียน ซึ่งผลของการค้าระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้นของประเทศสมาชิกภายในเขตการค้าเสรีอาเซียน อาจเกิดจากการสร้างเสริมการค้าหรือการเปลี่ยนวิธีการค้าก็ได้

ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศสมาชิกในเขตการค้าเสรีอาเซียน กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นการประมาณค่าแบบ OLS (Ordinary Least Squares) หรือแยกการทดสอบความแตกต่างในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนโดยวิธี Chow – Test พบว่า ให้ผลการศึกษาที่คล้าย ๆ กัน คือ การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ทำให้มีมูลค่าการค้าภายในกลุ่ม AFTA มากขึ้น มีการส่งออกมากขึ้น (Export Increased) แต่ผลการศึกษาการค้าภายนอกกลุ่ม พบว่า ไม่มีผลที่ชัดเจน กล่าวคือ ไม่สามารถสรุปได้ว่า การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ทำให้มีมูลค่าการค้ากับภายนอกกลุ่ม AFTA มากขึ้น และ/หรือ น้อยลง

ส่วนในช่วงปี ค.ศ. 1997-1998 ที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนั้น ทุกประเทศในแถบเอเชีย ได้รับผลกระทบเหมือนกันทุกประเทศ ดังนั้นจึงไม่สามารถสรุปได้ว่า วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อการส่งออกของประเทศในกลุ่มอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการส่งออกไปยังประเทศภายในกลุ่ม และการส่งออกไปนอกกลุ่ม

ในส่วนของการพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงมูลค่าสถิติการสังคมของผู้บริโภค จากการคำนวณหามูลค่าส่วนเกินของผู้บริโภคภายใต้แนวคิดแบบ Hicks ในอุตสาหกรรมสินค้า 3 กลุ่มที่ทำการศึกษา พบว่า ในกลุ่มสินค้าทั้ง 3 กลุ่มที่ทำการศึกษานั้น เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ประเทศที่มีมูลค่ารวมของสวัสดิการสุทธิเพิ่มขึ้นสูงสุด คือ ประเทศมาเลเซีย รองลงมาคือ ประเทศไทย ส่วนประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอินโดนีเซีย เป็นประเทศที่มีมูลค่าสวัสดิการสุทธิโดยรวมแย่ง

การศึกษาผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อสวัสดิการของผู้บริโภค ไม่ได้ศึกษาประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากเป็นประเทศที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าสวัสดิการสุทธิ เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการเปิดเสรีทางการค้าอยู่แล้ว ดังนั้นการลดอัตราภาษีจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน จึงไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาสินค้านำเข้าของผู้บริโภค ดังนั้นจึงไม่กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าสวัสดิการของผู้บริโภค

## 7.2 ข้อจำกัดของการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาถึงผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อการส่งออกภายในกลุ่ม (Intra-ASEAN Trade) และการส่งออกไปนอกกลุ่มของประเทศอาเซียนที่สำคัญ ควรมีการศึกษาถึงขนาดของผลกระทบในรายอุตสาหกรรมเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนของผลของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการวิเคราะห์ถึงต้นทุน เนื่องจากผลทางด้านการค้าที่เพิ่มขึ้น อาจเป็นผลจาก Trade Creation หรือ Trade Diversion ก็ได้ นอกจากนี้อาจมีการศึกษาเพิ่มเติมว่า การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ทำให้มี Comparative Advantage มากขึ้นหรือไม่

ส่วนการศึกษาถึงผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อสวัสดิการของผู้บริโภค จากการใช้วิธีการศึกษาโดยการวัดส่วนเกินของผู้บริโภคนั้น มูลค่าสวัสดิการของผู้บริโภคนั้นจะมีค่ามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้านำเข้าต่อราคาและรายได้และอัตราภาษีสินค้านำเข้า ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดของวิธีการศึกษานี้ เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลทางด้านราคาสินค้า ดังนั้น ในงานศึกษาครั้งต่อไป จึงควรหาวิธีการศึกษาที่สามารถวัดผลกระทบทางสวัสดิการในแนวทางอื่นซึ่งอาจจะได้ผลการศึกษาที่ดีกว่า และควรมีการศึกษาในขอบเขตของสินค้านำเข้าที่มากขึ้น เพื่อจะให้เห็นถึงภาพรวมที่แท้จริงของการเปลี่ยนแปลงของสวัสดิการสังคมของประเทศสมาชิกในแต่ละประเทศ